

Overgenomen uit: Begijnhofkrant 50 (2015) 2 - 6

Vzw De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout. Een terugblik op de periode herfst 2011 – winter 2015

Hugo Vanden Bossche

In Begijnhofkrant nr. 34 (winter 2011) werd een omstandig overzicht gegeven van de gedurende tien jaar (februari 2001 - juni 2011) door De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout ondersteunde projecten en georganiseerde concerten.

In dit nummer wordt teruggeblikt op de voorbije vier jaar, dus de periode herfst 2011 - oktober 2015

1. Conservatie - Restauratie

Medaillon de Goede Herder

Bij de werken aan de in 1786 opgerichte Calvarieberg werd het door houtworm en schimmels aangetaste medaillon dat de Goede Herder voorstelt, zwaar beschadigd. Dankzij de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen, opleiding conservatie en restauratie - studio hout/polychromie, werd het medaillon in 2011-2013 niet alleen geconserveerd, maar ook prachtig gerestaureerd. De kosten werden gedragen door De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout vzw, verder in deze tekst aangeduid als De Vrienden, via de projectrekening van de vzw bij de Koning Boudewijnstichting (KBS).



Het medaillon de Goede Herder vóór en na de restauratie.

Schilderij H. Begga

Op 26 oktober 2012 droegen De Vrienden een climaframe voor het 17de-eeuwse schilderij waarop de Heilige Begga is

afgebeeld, officieel over aan de Stad Turnhout (TRAM 41). Deze realisatie was mogelijk dankzij financiële steun van Rotary Turnhout.



Nieuw kleedje voor schilderij waarop de legende van de H. Begga is afgebeeld.

Expositietroon

Daarnaast werd de aan Walter Pompe toegeschreven en prachtig gerestaureerde 18de-eeuwse expositietroon aan de aanwezigen voorgesteld. De Vrienden hebben circa 70% van de kosten van deze restauratie gedragen (via de projectrekening bij KBS). De rest werd betaald door de Stad Turnhout (TRAM 41).



De expositietroon na de behandeling (zie verslag in Begijnhofkrant 38)

Conservatie/restauratiebehandeling van piëta op begijnhof (2012 -2014)

Dit was een project van het OCMW en de Vrienden. Sinds eind juni 2014 is de piëta opnieuw te bewonderen in de binnentuin van de infirmerie. Dit project werd mogelijk gemaakt dankzij financiering van de Vlaamse Gemeenschap (80%) en De Vrienden (20%) (via de projectrekening bij KBS). Zie ook Begijnhofkrant 45 voor een uitvoerig verslag.



De sterk gehavende beeldengroep werd volledig in eer hersteld

Belangrijke oorkonden toonbaar maken aan bezoekers Begijnhofmuseum

In 2014 werden twee perkamenten gerestaureerd, in gescand en afgedrukt (via de projectrekening bij KBS):



1. Bul (perkament met loden zegel) van paus Eugenius IV, waarin hij in 1431 de toelating verleent om een begijnhofpastoor te kiezen. Het Kapittel moest de keuze wel goedkeuren en de pastoor moest in zijn ambt worden bevestigd door de bisschop (zie Begijnhofkrant 48 en 49).
2. Perkament met lakzegel waarin de stichting en vrijheden van het begijnhof te Turnhout opnieuw worden bevestigd door de Hertog van Brabant, Filips van St.-Pol (1427) (zie ook Begijnhofkrant 47). De replica's plus de door Jef Vanden Bergh gemaakte transcripties zijn te bezichtigen in de Pastoor Mermanskamer van het Begijnhofmuseum.



Restauratie schilderij 'De Triomf van de Heilige Kerk' (1620) en plaatsen climaframe

De schommelingen in temperatuur en relatieve luchtvochtigheid eigen aan een gebouw dat dateert uit de 17de eeuw, kunnen moeilijk worden gestabiliseerd en kunstwerken geschilderd op paneel kunnen daarvoor zeer gevoelig zijn. Daarom werd in 2014 voor het schilderij 'De Triomf van de Heilige Kerk' na restauratie een eigen microklimaat gecreëerd. De restauratie van het schilderij en de lijst en het aanbrengen van een climaframe errond werden gefinancierd door De Vrienden met giften overgeschreven op de projectrekening bij de Koning Boudewijnstichting (zie ook Begijnhofkrant 44).



Grootjuffrouwstoel in Heilig-Kruiskerk

De grootjuffrouwstoel of -zetel was al lang aan een restauratiebeurt toe: de vulling van de zitting was verdwenen en alle singels waren los. Op vraag van de huidige pastoor hebben De Vrienden deze 18de-eeuwse stoel laten restaureren. Nu staat hij opnieuw op de plaats waar verschillende grootjuffrouwen, alleszins heel wat comfortabeler dan de andere begijnen, de diensten konden bijwonen (zie pagina 15 van Begijnhofkrant nr. 50 en ook www.vriendenbegijnhof.be Artikels en transcripties).

2. Aankopen

Presentatie digitaal processionale: gregoriaans in beeld en klank

Sinds een aantal jaren werd gezocht naar mogelijkheden om het topstuk van het Begijnhofmuseum, het processionale,

digitaal toegankelijk te maken en de bezoekers de kans te geven met de partituur 'bij de hand' de gregoriaanse gezangen te beluisteren. Dankzij medewerkers van TRAM 41, het hoogtechnologisch centrum voor digitale fotografie voor muzikaal erfgoed van de Alamire Foundation, Psallentes, de Stad Turnhout en De Vrienden kunnen bezoekers van het Begijnhofmuseum voortaan als het ware door het hele manuscript bladeren en de door Psallentes prachtig ingezongen liederen beluisteren. De Vrienden hebben door een bijdrage van 10.000 euro ca. 75 % van de hard- en software betaald (zie pagina 7-10 van Begijnhofkrant nr. 50 en ook www.vriendenbegijnhof.be Artikels en transcripties 3.3).



Een toprepresentatie van een topstuk in het Begijnhofmuseum

Uitbreiding geluidsinstallatie

Voor de kerk werd een micro plus een verlengdraad van 30 meter aangekocht.

3. Onderzoek

Herkomstkenmerken van boeken teruggevonden op begijnhof van Turnhout

In vergelijking met andere begijnhoven bezit het Turnhoutse begijnhof een uitgebreide boekencollectie. Van de 685 boeken werden er ca. 240 boeken in de 16de, 17de en 18de eeuw gedrukt. Deze boeken zijn afkomstig van begijnen en priesters die op het begijnhof hebben gewoond. Een catalogisering en studie van de herkomstkenmerken en het gebruik van deze boeken is van groot belang voor de geschiedenis van de spiritualiteit van de Turnhoutse begijnen. De Vrienden hebben deze bibliografische studie uitgevoerd. Voor de uitgebreide inventaris zie: www.vriendenbegijnhof.be Artikels en transcripties 1.3.

4. Publicaties

Begijnenboek

In november 2013 verscheen het boek *Begijnen, begijnhoven en het begijnhof*

van Turnhout. Het door Hugo Vanden Bossche geschreven boek werd uitgegeven door De Vrienden, in samenwerking met Brepols Publishers. Het boek is inmiddels uitverkocht en het is nog niet duidelijk of er nog een herziene druk komt.

Begijnhof folder

In 2014 werd met steun van Brepols Publishers een folder over het begijnhof uitgegeven in een oplage van 10.000 exemplaren.

Begijnhofkrant

Sinds Karel Dergent op 13 mei 2002 het eerste nummer boven de doopvont hield, zijn er inmiddels met dank aan Group Joos en de Erfgoedcel Noorderkempen 50 nummers verschenen.

De Vrienden hopen dat er ook voor de volgende nummers nog voldoende auteurs en artikelen zullen worden gevonden.

5. Concerten

Herfstconcert 2011

Op 16 oktober 2011 organiseerden de Schola Musica Nel Swerts en de vzw De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout, in samenwerking met de vzw Cantabile, een jaarlijks herfstconcert in de Heilig-Kruiskerk op het begijnhof van Turnhout. Vijf jonge pianisten, laureaten van de Cantabile-pianowedstrijd 2010, lieten de muzikliefhebbers genieten van werken van Schubert, Ravel, Faure, Beethoven, Liszt, Rachmaninov en Brahms. Met fragmenten uit het werk van Elgar en Ysaye voerden Nel Swerts, piano, en Eliot Lawson, viool, de toehoorders naar het einde van een muzikaal hoogstaande namiddag. Een niet in het programma aangekondigde, maar zeer gesmaakte verrassing werd *Ma Pr ference*, een werk van Julien Clerc. Dit concert werd gedeeltelijk gefinancierd door Soudal NV (zie ook Begijnhofkrant 34).

Vroege-zomerconcert 2012

Op 1 juni 2012 bracht het kamerorkest De Turnhoutse Snaar in de Heilig-Kruiskerk een gevarieerd programma met als thema 'Van klassiek naar film'. Tijdens dit door De Vrienden georganiseerde concert werden werken van Handel, Mozart, Boccherini, Holst, Sjostakovich, Saint-Saens, Morricone, Norman en Williams uitgevoerd (zie ook Begijnhofkrant 37).

Herfstconcert 2012

Op 14 oktober boden de Schola Musica Nel Swerts en De Vrienden een jaarlijks herfstconcert aan. Vijf laureaten van de Cantabile pianowedstrijd voor de jeugd brachten werken van Merkel, Tsjaikowski, Frid, Ravel, Prokovjev en Chopin. Nel Swerts en Fleur Claesen vertolkten de *Dolly Suite* van Gabriel Faure (zie ook Begijnhofkrant 38).

Jubileumconcert 2013

Op 16 juni 2013 organiseerde de vzw De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout, in samenwerking met de Stad Turnhout en TRAM 41, een jubileumconcert ter gelegenheid van 60 jaar Begijnhofmuseum. Het Spiegel Strijkkwartet, bestaande uit Elisa Kawaguti (viool), Stefan Willems (viool), Leo De Nevel (altviool) en Jan Sciffer (cello), vertolkte werken van Joseph Ryelandt, Georges Lonque en Maurice Ravel (zie ook Begijnhofkrant 41).

Concert 60 jaar Begijnhofmuseum

Op 27 september 2013 vierde de vzw De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout 60 jaar Begijnhofmuseum (opening op 27 september 1953). In samenwerking met de Stad Turnhout, TRAM 41 en het ensemble Il Gardellino werd aan de leden, ereleden, donateurs en sponsors van De Vrienden, de bewoners van het begijnhof en de genodigden van TRAM 41

een gratis jubileumconcert aangeboden. Het barokensemble Il Gardellino vertolkte werken van Johann Sebastian Bach en Antonio Vivaldi (zie ook Begijnhofkrant 42).



Spiegel strijkkwartet



Ensemble Il Gardellino

Gregoriaans van begijnen uit Lage Landen

Op zondag 22 juni 2014 organiseerde de vzw De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout, in samenwerking met Erfgoedcel Noorderkempen, TRAM 41, Davidsfonds Turnhout en de Broederschap van het Heilig Sacrament, een concertnamiddag met begijnenmuziek afkomstig uit de begijnhoven van Amsterdam, Antwerpen, Brugge, Mechelen en Turnhout. Psallentes Femina bracht, onder leiding van stichter en artistiek directeur Hendrik Vanden Abeele, naast vreugdegezangen in het Nederlands ook antifonen, hymnes en responsoria uit 16de- en 17de-eeuwse gradualen, antifonaria en processionales. Uit het in

het Begijnhofmuseum te bewonderen en nu ook te beluisteren processionale werden vier gezangen geprogrammeerd. Het was een muzieknamiddag waarop de sfeer van devotie en ingetogenheid van de begijnhoven weer tot leven kwam (zie ook Begijnhofkrant 45).



Psallentes Femina

Stabat Mater dolorosa van Pergolesi in de Heilig-Kruiskerk

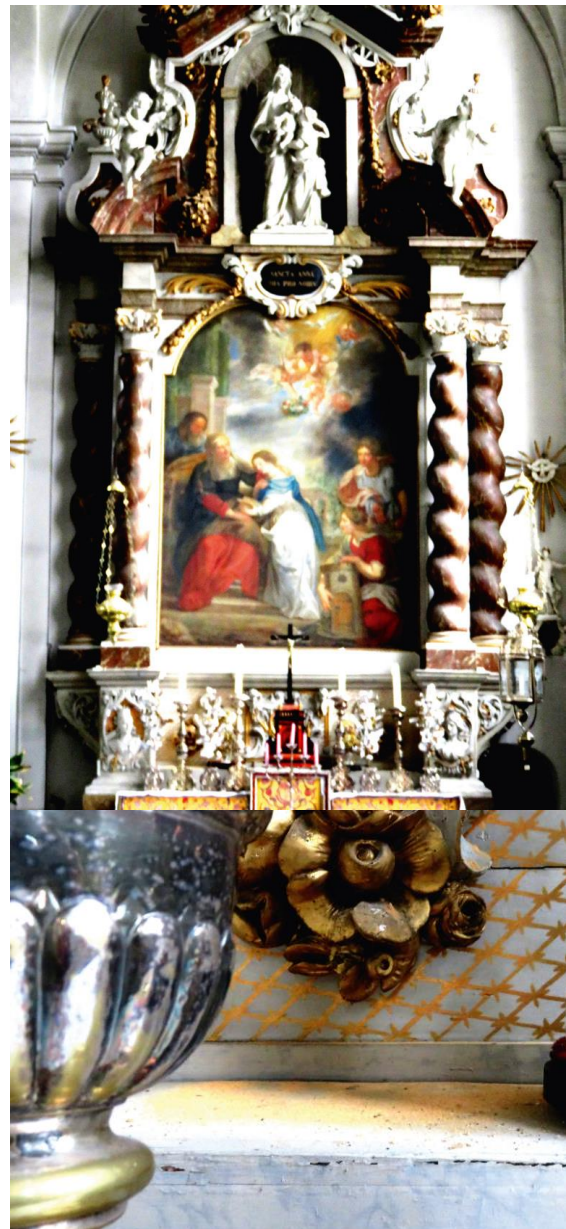
Op Palmzondag (29 maart 2015) bracht het kamerorkest Collegium Musicum Haganum, met als solisten Cacilia Tabellion, sopraan, en Dorien van Rumt, alt, onder leiding van Zvi Maschkowski, het *Stabat Mater dolorosa* van Giovanni Battista Pergolesi in een uitvoering voor sopraan, alt, strijkorkest en basso continuo (zie ook Begijnhofkrant 48).

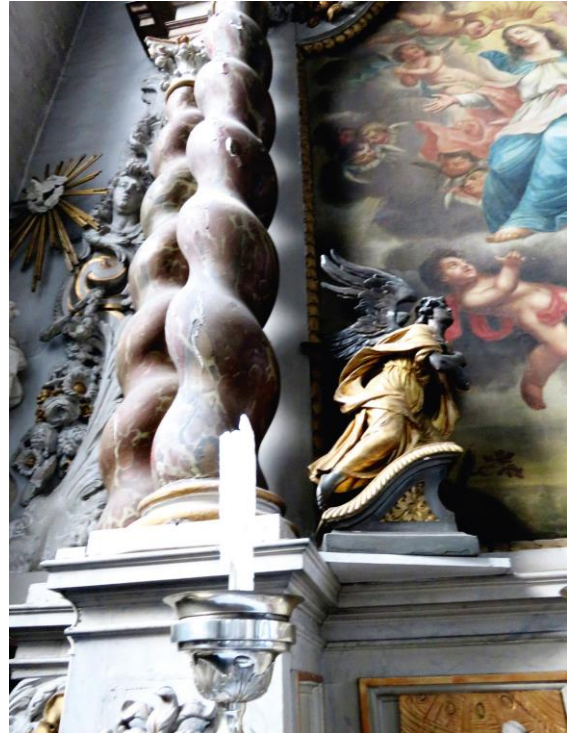
Dank u

De hierboven opgesomde activiteiten en projecten konden worden gerealiseerd dankzij de inzet van de bestuursleden en vrijwilligers van de vzw De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout en de financiële steun van de ereleden, donateurs en sponsors. Een groot aantal van de projecten kon worden gerealiseerd en betaald dankzij de samenwerking met het OCMW, TRAM 41, Erfgoedcel Noorderkempen en de Koning Boudewijnstichting. In de hierboven besproken periode hebben De Vrienden met gelden die door donateurs op

de projectrekening bij de Koning Boudewijnstichting werden gestort, voor ca. 34.000 euro projecten kunnen financieren.

Wij blijven op allen rekenen, want er staan voor de jaren 2016 en 2017 nog enkele belangrijke projecten in de Heilig-Kruiskerk op onze verlanglijst: conservatie en retoucheren van twee 17de-eeuwse portiekaltaren en twee 18de-eeuwse reliekkasten. Vooral de twee zijaltaren, respectievelijk toegewijd aan de Heilige Anna en Onze Lieve Vrouw, zijn er zeer slecht aan toe.





Hugo Vanden Bossche